

ref.nr.: V07.039 / 5.30.1
betreft: resultaten regeerakkoord

Amsterdam, 7 februari 2007

Beste lezer,

Vandaag presenteren CDA, PvdA en ChristenUnie een nieuw regeerakkoord. In dit regeerakkoord is voor het eerst een paragraaf opgenomen over het versterken van de homo-emancipatie in Nederland. Partijen verplichten zich tot het bestrijden van discriminatie en geweld tegen homo's op straat, in de sport, binnen het onderwijs, in de ouderenzorg en bij bedrijven, en tot het bespreekbaar maken van homoseksualiteit in etnische kring. Daarvoor wordt geld beschikbaar gesteld. De openstelling van het huwelijk voor personen van gelijk geslacht blijft onaangetast evenals andere verworven rechten. Aan de andere kant mogen ambtenaren van de burgerlijke stand nog steeds weigeren een gelijkgeslachtelijk huwelijk te sluiten. De wettelijke regeling waar we bang voor waren blijft vooralsnog uit.

Het COC kijkt kritisch naar de uitwerking van de afspraken. Er moet nog veel gebeuren om gelijkberechtiging van homoseksuelen in Nederland te bereiken en sociale acceptatie te voltooien. Dit regeerakkoord biedt echter een aanvaardbaar uitgangspunt en werpt geen onoverkomelijke blokkades op.

In deze brief licht ik graag de inspanningen van het COC toe die tot de afspraken over homo-emancipatie in het regeerakkoord hebben geleid.

Achtergrond

In november 2005 heeft het COC, onder leiding van het een half jaar eerder aangetreden bestuur, haar beleid aangescherpt. In het besef dat de tolerantie binnen Nederland flinterdun is en de sociale acceptatie van homoseksualiteit achterloopt, is het beleid van het COC meer gericht op het verheffen van wat in de wet staat tot norm in de samenleving. De samenleving als geheel moet de rechten van homoseksuele mannen, lesbische vrouwen, biseksuelen en transgenders erkennen en dagelijks in praktijk brengen.

In de jaarrede van de COC-voorzitter van januari 2006 is daar een dimensie aan toegevoegd. Het COC heeft vanaf dat moment ingezet op moreel leiderschap van het kabinet en op een masterplan diversiteit. Onderdeel van dat masterplan is het investeren in een samenleving waar homovijandigheid wordt teruggedrongen en sociale acceptatie wordt gestimuleerd. Het is immers niet acceptabel dat veertig procent van de homoseksuelen zich onveiligert gaan voelen en dat maar liefst een derde zijn of haar gedrag aanpast uit angst voor reacties uit de omgeving.

De inzet van het COC is vanaf dat moment een paragraaf over homo-emancipatie in het nieuwe regeerakkoord. Na de val van het kabinet en de vervroegde verkiezingen is een en ander in een stroomversnelling gekomen.

Zo hebben na een intensieve lobby van het COC-bestuur en de Landelijke Werkgroep Politiek vijf partijen hun verkiezingsprogramma's aangescherpt en hebben ter linker- en rechterzijde politieke partijen tijdens de verkiezingscampagnes hun committent uitgesproken om zich in een eventueel nieuw kabinet in te zetten voor

een goed homo-emancipatiebeleid. Wat het COC betreft hard nodig omdat de afgelopen jaren hebben geleerd dat dit bij het kabinet een meer dan blinde vlek was en dat de geringe vooruitgang die is geboekt door middel van Kamermoties en -amendementen zijn afgedwongen.

De politieke lobby van het COC is de afgelopen jaren sterk geïntensiveerd. Door nauwe samenwerking tussen de Landelijke Werkgroep Politiek, COC-bestuur en federatiekantoor werden belangrijke resultaten geboekt, zoals een vluchtelingenstatus voor homoseksuelen uit Iran, een wetsvoorstel dat interlandelijke adoptie voor homoparen mogelijk maakt, en incidentele verhoging van het homo-emancipatiebudget met enkele miljoenen euro's en meer. Het COC werd weer een politieke factor van betekenis.

Uitgangspunten voor een nieuw regeerakkoord

Nadat duidelijk werd dat CDA, PvdA en ChristenUnie een nieuw kabinet zouden gaan vormen, heeft het COC zich op haar strategie bezonnen. Besloten is de inzet op een passage in het regeerakkoord overeind te houden. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten voor de lobby tijdens het formatieproces gehanteerd:

1. Terugdringen homovrijheid en bevorderen sociale acceptatie

Om sociale acceptatie te bereiken moeten de inspanningen van het kabinet gericht zijn op die sectoren van de maatschappij waar normen- en waardenoverdracht plaats vindt (onderwijs en sport) en daar waar mensen, zonder daar zelf expliciet voor te kiezen, in een diverse omgeving met elkaar functioneren (werkvloer en (ouderen)zorg). Concreet komt het dan op de volgende terreinen aan:

- Straat – 40 procent van de homoseksuelen mannen en lesbische vrouwen geeft aan zich de afgelopen jaren onveiliger te voelen.
- Onderwijs – als werkomgeving voor docenten maar ook als coming-out plek voor jongeren en de plek waar normen en waardenoverdracht plaats vindt (meer dan de helft van de leerlingen vindt het klimaat op school niet geschikt om uit de kast te komen).
- Sport – sporters met een homoseksuele geaardheid kiezen significant vaker voor een individuele sport dan een teamsport omdat de sfeer op de sportclub tegenstaat.
- Ouderenzorg – homofobie onder ouderen is fors hoger dan het landelijk gemiddelde.
- Werkomgeving – ruim de helft van de homoseksuelen houdt zijn of haar identiteit voor de omgeving verborgen.

Daarnaast zet het COC stevig in op het bespreekbaar maken van homoseksualiteit in etnische kring.

2. Handhaven openstelling burgerlijk huwelijk en andere verworvenheden

Het COC heeft tijdens de formatie steeds aangegeven dat aantasting van verworven rechten, zoals het opengestelde huwelijk, onbespreekbaar is.

3. Weigerachtige trouwambtenaren

In Nederland zijn nog steeds trouwambtenaren actief die met een beroep op gewetensbezwaren weigeren koppels van gelijk geslacht te trouwen. De inzet van het COC is dat daar een einde aan komt. Het kan niet zo zijn dat bijna zes jaar na de openstelling van het burgerlijk huwelijk er nog steeds ambtenaren zijn die weigeren homokoppels te trouwen. Van een wettelijke regeling om weigerambtenaren te beschermen kan wat het COC betreft geen sprake zijn en ook nieuwe ambtenaren die aantreden moeten zich bereid verklaren koppels van gelijk geslacht te trouwen. Doen ze dat niet, dan kunnen ze wat het COC betreft geen trouwambtenaar zijn.

4. Ouderschap voor lesbische koppels

Nog steeds moet de 'meemoeder' binnen een lesbisch koppel een adoptieprocedure doorlopen om moeder te worden van het kind dat bij haar partner, de natuurlijke moeder, geboren wordt. Dit terwijl de man bij geboorte van een kind bij de vaste partner altijd de vader van het kind is, tenzij expliciet afstand wordt genomen. Wat het COC betreft is er geen enkele reden waarom deze juridische ongelijkheid moet voortduren

indien er sprake is van een lesbisch koppel, waar vaak wordt gewerkt met anonieme donoren. Voor de 'meemoeder' is er een risico t.a.v. de rechtspositie, het kind loopt risico onnodig wees te worden als er met de natuurlijke moeder tijdens de zwangerschap of geboorte wat gebeurt en het paar wordt onnodig op kosten gejaagd en betrokken in een juridische procedure die tijdens de zwangerschap moet worden doorlopen.

5. Mensenrechteninstituut

De uitzetting van Iraanse homoseksuele asielzoekers heeft geleerd hoe belangrijk het is dat er goede onafhankelijke ambtsberichten worden vorm gegeven. Buitenlandse Zaken heeft met veel belangen rekening te houden. Daarnaast blijkt veelal dat de ambtsberichten van onvoldoende kwaliteit zijn waardoor homoseksuele asielzoekers letterlijk tussen wal en het schip vallen. Het COC vindt dat de kwaliteit van ambtsberichten als het gaat om de beschrijving van de mensenrechtensituatie rond homoseksualiteit in landen in kwaliteit moet verbeteren en meer aandacht moet krijgen in ambtsberichten. De beste garantie daartoe lijkt een onafhankelijk mensenrechteninstituut te zijn dat de verantwoordelijkheid krijgt over de ambtsberichten en de kwaliteit daarvan.

6. Budget

Er moeten veel initiatieven vorm krijgen om homobeleid inhoud te geven. Daartoe is volgens het COC een belangrijke rol weggelegd voor de gemeenschap zelf. Deze dient echter in staat te worden gesteld om de ambitieuze doelen ook in werkelijkheid om te zetten. Op dit moment is jaarlijks ongeveer een miljoen euro beschikbaar om homobeleid vorm te geven. Dit bedrag moet serieus omhoog worden gebracht.

De formatiebesprekingen en het resultaat

Nadat Balkenende, Bos en Rouvoet met elkaar de formatiebesprekingen ingingen heeft het COC zeer nadrukkelijk de publiciteit gezocht. Gewaarschuwd werd voor een 'Siberische winter', een 'wolf in schaapskleren' en de stelling werd betrokken dat de beste plek voor de ChristenUnie in de Tweede Kamer de oppositie was. Dit mediaoptreden is bij de formateurs niet onopgemerkt gebleven en besloten is, op aangeven van Rouvoet, contact te zoeken met het COC.

Op 8 januari heeft een gesprek plaats gevonden tussen Rouvoet en Van Dalen. In dat gesprek is vooral gesproken over het in standhouden van verworvenheden, het terugdringen van homovijandigheid en de weigerambtenaren. Standpunten zijn over en weer uitgewisseld en posities kenbaar gemaakt. Wat het COC betreft heeft Rouvoet in dat gesprek laten zien zich te willen inzetten voor een beleid voor alle Nederlanders en niet alleen voor zijn eigen achterban door dogma's die eerder werden uitgesproken te laten varen, zich zorgen te maken over toenemende homovijandigheid in de samenleving en nadrukkelijker samen met de homogemeenschap te willen optrekken op weg naar een samenleving waarin uitsluiting van homoseksualiteit wordt teruggedrongen.

Na dat gesprek is er frequent contact tussen Rouvoet en Van Dalen gebleven. Afgesproken is over de inhoud van de contacten verder geen mededelingen te doen. Wel kan geconcludeerd worden dat het gesprek van 8 januari meer was dan een plichtpleging, er wederzijds vertrouwen was waarbij ook onderzoekend met elkaar van gedachten kon worden gewisseld en er met respect serieuze uitwisseling kon plaats vinden van standpunten en gedachten. In een later stadium is er ook overleg geweest met de PvdA.

Al deze contacten hebben geleid tot de passages over homo-emancipatie in het nu voorliggende regeerakkoord.

Het COC is redelijk tevreden met het bereikte resultaat:

Terugdringen homovijandigheid en bevorderen sociale acceptatie

In het regeerakkoord is een paragraaf opgenomen waarin als onderdeel van het homo-emancipatie beleid in samenspraak met betrokken organisaties wordt gewerkt aan de bestrijding van discriminatie en geweld tegen

homo's in sectoren als sport, het onderwijs, de ouderenzorg, op de werkvloer maar ook op straat en binnen de multi-culturele samenleving.

Met deze tekst is bereikt waar anderhalf jaar geleden op is ingezet. Een duidelijke paragraaf in het regeerakkoord, waarbij het kabinet in de breedte verantwoordelijk wordt voor het terugdringen van homovijandigheid en bevorderen van sociale acceptatie. Het is voor het eerst dat een dergelijke passage in het regeerakkoord is opgenomen en het COC is daar tevreden over.

Deze passage zal nu haar werking moeten gaan krijgen binnen de plannen van de verschillende ministeries en in de uitwerking daarvan zal het COC toezien dat dit op adequate wijze zal gebeuren.

Openstelling burgerlijk huwelijk en andere verworvenheden

Deze worden niet teruggedraaid of genuanceerd.

Weigerachtige trouwambtenaren

Op dit punt wordt feitelijk geen nieuw beleid voorgesteld. Er komt dus geen wettelijke regeling om gewetensbezwaarheid te regelen. Het blijft vooral een zaak van gemeenten die worden opgeroepen hier op praktische wijze mee om te gaan. Dat betekent dat binnen iedere gemeente koppels van gelijk geslacht moeten kunnen trouwen en dat daar waar gewetensbezwaarheid zich bij een ambtenaar voordoet er een praktische oplossing moet worden gekozen. Wel heeft het kabinet afgesproken dat indien zich problemen voordoen, tussen bijvoorbeeld raad en college, dat in zo'n geval de overheid alsnog kan besluiten tot een regeling te komen. De verwachting is dat dit echter niet nodig zal blijken te zijn.

In het besef dat dit een moeilijk punt was voor vooral de ChristenUnie en er geen verandering van beleid wordt doorgevoerd, blijft het COC ontevreden over het feit dat de overheid ruimte biedt aan ambtenaren die om persoonlijke redenen kunnen weigeren een deel van de wet uit te voeren. In de afgelopen dagen in aanloop op de definitieve vaststelling van het regeerakkoord is door het COC met verschillende partijen intensief overleg gevoerd om de gewraakte passage alsnog aan te passen. Het is teleurstellend dat vooral ook de PvdA er niet in is geslaagd het CDA en de CU op anderen gedachten te brengen. Het COC heeft vandaag de Tweede Kamer opgeroepen op dit punt tot aanpassing te komen.

Het COC zal op lokaal niveau alert blijven op misstanden, met als doel dat uiteindelijk iedere ambtenaar van de burgerlijke stand bereid is huwelijken te sluiten tussen koppels van gelijk geslacht.

Ouderschap voor lesbische koppels

Tijdens de formatiebesprekingen hebben Landelijke Werkgroep Politiek en het COC-bestuur een succesvolle lobby richting Tweede Kamer gevoerd voor een motie die het kabinet oproept erkenning en ouderschap van rechtswege voor de lesbische meemoeder mogelijk te maken. Het COC zal erop toezien dat deze wens van de Tweede Kamer wordt uitgevoerd. Het COC heeft er bewust voor gekozen dit onderwerp buiten de formatie om direct in de Tweede Kamer te regelen uit vrees voor een averechts effect. Dit onderwerp is dan ook niet geregeld in het regeerakkoord zoals dat nu voorligt.

Mensenrechteninstituut

Zoals in de media al is opgemerkt is pas in het allerlaatste stadium van de onderhandeling rond het regeerakkoord overeenstemming bereikt over een generaal pardon. Dat betekent dat er geen specifieke tekst in het regeerakkoord is opgenomen over de omgang met homoseksuele en bekeerde christelijke asielzoekers uit landen waar sprake is van vervolging en erger. Het COC zal in de uitwerking van het regeerakkoord trachten dit onderwerp alsnog op de agenda te krijgen zodat toekomstige ambtsberichten van betere kwaliteit zullen zijn en deze groep asielzoekers de juiste beoordeling krijgen.

Budget

In het regeerakkoord is expliciet opgenomen dat er voldoende budget moet zijn om de plannen uit te voeren. Het COC ziet in deze passage een duidelijk signaal aan de ministeries om voldoende budget vrij te maken om

het homobeleid vorm te geven. Het COC zal per ministerie aangegeven welke bedragen nodig zijn om de verschillende masterplannen die klaar liggen om uitgevoerd te worden ook daadwerkelijk mogelijk te maken.

De Grondwet

In het regeerakkoord is opgenomen dat er een staatscommissie komt die ondermeer zal kijken naar de verhouding tussen opgenomen grondrechten. Het COC zal een lobbycampagne starten om grondwettelijke vrijheden 'die vanuit de natuur zijn gegeven' te laten prevaleren boven grondwettelijke vrijheden waar een menselijke keuze aan ten grondslag ligt (religie). Tevens zal worden ingezet op de aloude wens van het COC om artikel I van de Grondwet uit te breiden met seksuele gerichtheid passend binnen de huidige zedelijkheidswetgeving.

Chronisch zieken

De maatregelen in het regeerakkoord ten bate van chronisch zieken betreffen ook mensen met hiv/aids. Het COC is daar tevreden over.

Ouderschapsverlof

Het regeerakkoord zet in op familiewaarden, waarbij de jeugd een belangrijke plek inneemt. Het COC zal erop toezien dat de uitwerking van de maatregelen die betrekking hebben op ouderschapsverlof ook ten volle bereikbaar zijn voor ouder-koppels van gelijk geslacht.

Eindconclusie:

Het COC heeft anderhalf jaar geleden ingezet op een regeerakkoord waarin moreel leiderschap ten aanzien van homoseksualiteit in de samenleving door het kabinet vorm krijgt. Door een gezamenlijke inspanning van het COC-bestuur, de Landelijke Werkgroep Politiek en het federatiekantoor zijn we hierin geslaagd. Door expliciet in het regeerakkoord in te zetten op bestrijding van homovijandigheid en bevordering van sociale acceptatie wordt een belangrijk signaal afgegeven. Het COC zal echter kritisch blijven als het gaat om de feitelijke uitwerking. Want uiteindelijk telt het resultaat.

Het COC zal de komende honderd dagen gebruiken om samen met betrokken spelers binnen de verschillende werkvelden te komen tot solide masterplannen, zodat deze via convenanten onderdeel kunnen worden van het regeringsbeleid dat de komende vier jaar binnen het kader van de regeerakkoord zoals dat er nu ligt uit te voeren.

De inzet van het COC is een maatschappij waarin iedere vorm van uitsluiting van homoseksuele mannen, lesbische vrouwen, biseksuele mensen en transgenders personen naar de vuilnisbelt van de geschiedenis wordt verwezen. Met dit regeerakkoord, met alle kanttekeningen die er zijn te zetten, zijn er mogelijkheden om die ambitie weer een beetje dichterbij te brengen.

Met vriendelijke groet,

Frank van Dalen
Voorzitter COC Nederland